

DIRECCIO Y REDACCIO.

CARRER DE LA PRINCESA,

número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,

Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

A mos lectors, per A. Serra.—Las Corts de Amor, (continua-
ció). per Raynouard.—Lo somni del infant, per Antoni Aules-
tía y Pijoan.—Rum, Rum.—La Flor del magraner, per Antoni
Caret y Vidal.—A fora y a dintre. Cuadros de costums cata-
lans, per Joseph Roca y Roca.—La Guerra! per lo Trovador
del Montseny.—Solucions a la Xarada y al Geroglífich del nú-
mero passat.—Xaradeta.—Geroglífich.—FOLLETÍ: La Joyas de
la Roser, per Guadalupe Cortés Wighlen.

A MOS LECTORS.

Las mévas molts ocupacions no m per-
meten ocupar-me, com jo desitjaria, del sem-
manari que hi vingut dirigint fins are.

Necessitant un bon amich que volgués aju-
darme en la tarea de defensar la llenga de
nia patria, y de acostumar al poble á parlar
catalá,—he cregut que ningú podria corres-
pondrer millor á mos desitjos que 'l jove poeta
y aplaudit autor dramátich D. Francesch Ubach
y Vinyeta.

«La Barretina,» donchs, tindrà desde avuy
dos directors: lo que ho ha sigut fins ara y lo
que ja he indicat. Aprofito aquesta ocasió pera
mostrar lo méu reconeixement á mon amich,
y pera donar la enhorabona als lectors, ja que
ab lo nou director tindrà mes amenitat y mes
interés la lectura de «La Barretina.»

A. SERRA.

LAS CORTS DE AMOR

I.

No deixarém en l' oblit una costum referent á la
existencia de aquestos tribunals, que encara la con-
firmaria més si hi hagués necessitat de novas pro-
bas. Quan los trovadors no estavan pròxims á una
Cort de amor, ó quan volian fér un gran obsequi á
certas damas, las el-legian pera que dictessen la sen-
tencia, dient són nom al últim de las composicions,
lo qual se cumplia constituint un tribunal de amor,
per aquell cas particular. Aixís es, com en la ques-
tió entre Prevosto y Savary de Mal-levue, foren el-
legidas pera decidirla, na Guillemeta de Benant, na
Maria de Ventadour y la senyora de Monferrato. Tam-
bé hi ha altrs molts composicions en que s' expres-
san los noms de las damas que esculliren los trova-
dors en iguals cassos.

De vegadas s' ajuntavan á las damas alguns cava-
llers pera que decidissen sobre aquestas qüestions.
Gocelmo Faidit y Hugo de la Bacceleria ne someten
una á na Maria de Ventadour y á Delfi.

S' ha acostumat algunas voltas sométre las com-
posicions al judici de diferents senyors ó trovadors,
y també al de un tot sol, pera que las examinen en
sa part literaria. Esteve y són interlocutor el-legi-
ren als senyor Eble y Jiovanni; Gocelmo Faidit y
Perdigione se someteren á en Delfi de Auvernya tot
sol, y aquest y Perdigione el-legiren per jutje al tro-
vador Gocelmo.

Nos apar que aquestas jurisdiccions arbitrarias y
tribunals de consentiment, están tan estretament
units ab las Corts de amor, que hauriam cregut que

deixavan incomplerta la obra, si no 'n haguessem
parlat. Passém ara á examinar la manera com se for-
mavan los tribunals de amor y las ceremonias que
s' hi observavan.

II.

¿Cóm se formavan las Corts de amor y quinas
fórmulas s' hi observaban?

En Andreu Cappel-lano refereix alguns detalls re-
lativament á la manera com se formavan los tribu-
nals de la reina na Eleonora, de la comtesa de Nar-
bona y de la de Flandes. La sentencia de las damas
del tribunal de Gasconya, diu aixís:

«Lo tribunal de las damas convocat en Gasconya,
estatui, de acort ab tot lo tribunal, aquesta consti-
tució que ha de sér perpétuament observada, etc.»

Aquestas paraulas indican que lo tribunal lo for-
mavan gran número de damas.

Sobre lo tribunal de la comtesa de Campaña hi
ha dos documents preciosos. En la sentencia de 1174
se diu: «La present descisió donada ab extraordina-
ria prudencia y fundada en la opinió de un gran nú-
mero de damas, etc.» En altra sentencia se llegeix:
«Lo caballer acudí á la comtesa de Champaña, per
haverse usat contra ell engany, y demaná humilment
que aquesta falta se sometés á són judici y al de las
demés senyoras, y convocant la comtesa á xexanta
damas, dictá aquesta sentencia, etc.»

Nostradamus anomena un número molt considera-
ble de damas que formavan part del tribunal de la
Provensa, deu de Signé, dotze del de Romanin, y
catorze del de Avinyó. Cappel-lano diu que lo Có-
dich de Amor, havia sigut publicat per un tribunal
compost de gran número de damas y cavallers.

Algunas vegadas los cavallers presidian los tribunals de amor de Pierrefeu, Signe y Avinyó. Un cavaller, á qui havia recorregut Guillem de Bergedan pera que decidís una de aquestas qüestions, la resolgué segons lo parer del mateix tribunal, y un príncipi que també fou consultat, contestá aixís mateix segons la opinió del tribunal.

En quant al procediment que se seguia devant de aquestas Corts, sembla que las parts se presentavan á discutir sas propias causas y que aquellas decidían las qüestions exposadas en las súplicas ó en las composicions. Cappel-lano 'ns ha conservat la súplica dirigida á la comtesa de Champanya, quan decidí la qüestió de si entre casats pót haverhi verdaer amor. En la obra del mateix s'hi troba també que havent un cavaller acusat un culpable devant d'aquella reunió, aquest acceptá lo tribunal.

Sembla que en certs cassos los tribunals feren sos reglaments generals. Efectivament, vejem que lo de Gasconya, de acort ab todas las damas que 'l componían, maná que sas descisions s'observessen com part de la seva constitució, y que las damas que hi faltessen incorreguessen en l'odi de tota dama honesta. Quan fou aprobat y publicat lo Códich amorós, lo tribunal compost de damas y cavallers, maná á tots los amants que 'l complissen, baix las penas senyaladas en sos acorts.

Pót créuerse que las determinacions del tribunal formessen jurisprudencias y que los altres tribunals s'hi conformessen quan se 'ls presentavan qüestions resoltas ja per aquell? Vegis com s'expressa la reyna na Eleonora al dictar una sentència: «No 'ns atrevim á contradir lo decret que la comtesa de Champanya pronunciá sobre una qüestió semblant, y per aixó aprohem, etc.»

Un exemple tenim que demostra que las parts apel-lavan de las sentencias de las Corts de amor á altres tribunals. Nostradamus conta que dos trovadors, Sinco Doria y Lanfranch Cigal-la, promogueren la qüestió de «quin es més digne de sér estimat, qui dóna ab generositat ó qui dóna á son mal grat pera que 'l ereguen generós?» Somena al tribunal de amor de Pierrefeu y de Signe, los contrincants no quedaren satisfets de la sentència y recorregueren al tribunal soberá de la senyora de Romaníu.

Solsament llegint la redacció de aquestas sentencias, se véu qu' es casi bè igual á la que s' estilava en los tribunals de justicia de aquell temps. Per últim, es digne de notar que la major part de las sentencias amorosas se fundan y motivan en lo Códich de amor.

III.

De què's tractava en las Corts de amor?

Avans de presentar exemples de las qüestions que se sometian á la descisió de las Corts de amor, convé parlar de las disposicions del Códich de amor, que 's troba senser en la obra den Andreu Cappel-lano; porque aquells tribunals sempre se atingueren en sas descisions á lo que lo Códich ordenava.

L' autor explica la manera com fou portat lo Códich amorós per un cavaller de Bretanya, y com després fou publicat per la reunió de damas y cavallers, ab l' objecte de que tots los amants estiguessen obligats á complirlo.

Havent entrat en cert bosc, un cavaller bretó buscant á Artur, trová á una dama que li digué:—Sé á qui busqueu; més no 'l trovaréu sense mon auxili. Vos havéu demanat amor, á una dama de Bretanya, y ella vol que li portéu l' anomenat falcó que hi ha en la cort de Artur. Pera portársen lo falcó, es precís probar per medi de combat, que aquella dama es la més hermosa de todas las estimadas per los cavallers de aquesta cort.

Després de molts aventuras, novelescas, trová lo falcó á la entrada del palau, y 'l va agafar. Hi havia també un pergami lligat ab una cadena de or, y aquell pergami era lo Códich de amor, que devia pèndrer lo cavaller en nom del amor, y publicarlo si volia portársen en pau lo falcó.

Habent sigut presentat lo Códich á la Cort de amor composta de gran número de damas y cavallers, adoptaren sas reglas, manant baix fortas penas que fos fidel y perpétuament observat.

Conté trenta un articles, dels quals traduirem los més notables:

«Lo matrimoni no escusa de estimar.
«Qui no sap amagar no sap estimar.
«Ningú pót tenir dos afectes al mateix temps.
«L' amor está sempre creixent ó minvant.
«Los plahers que un amant pren al altre sense son consentiment, no donan cap gust.

«L' amant que sobreviu al altre, s' ha de conservar viu dos anys.

«L' amor no sól viure en casa dels avaros.

«La facilitat de gosar disminueix son preu, la dificultat l' aumenta.

«Quan l' amor comensa á minvar, acaba aviat y pocas vegadas recobra la forsa.

«Lo veritable amant es sempre poruch.

«No hi fa res que una dona siga estimada de dos homes, ni un home de dos donas.»

Entre las sentencias de que parlarém després, se veurá que una de las parte cita l' article que mana estar viu dos anys y que s' aplica la regla de que lo matrimoni no exclueix l' amor; la comtesa de Champanya també cita la regla «qui no sap amagar no sap estimar.»

Los trovadors parlan algunas voltas del «dret de amor.» En la sentència dictada per un cavaller de que parla en Guillem de Bergedan, s' hi llegeixen las paraulas: «segons la costum de amor.»

Referirém varias sentencias dictadas per los tribunals de amor, y será la manera més exacta y fácil de donar á conèixer las cosas de que tractavan.

RAYNOUARD.

(Se continuará.)

LO SOMNI DEL INFANT.

En un bressol prop sa mare
Somniava un tendre infant,
Que n' eran bonichs los somnis
Sa rialleta ho deya clar.

¡ Oh qu' hermosa es la pradera !

¡ Que jolias flors hi ha !

¡ Com corre lo nin per ella

Ab alegre llibertat !

Persegueix las papallonas

Que volan sense parar,

Y per devant sos ulls passen

Ab hermosa varietat ;

També mira 'ls aucellets

Que corrent van per l' espay,

Y capritxosas figuras

Dibuixan damunt son cap.

Mes lo nin, per mes que fassa,

No 'ls podrà pas agafar,

Que 'ls aucells, y papallonas

Estiman molt lo cel blau.

L' infant, may para de correr,

Ara es aquí, ara allà ;

A las flors besa y olora,

Las bellas flors d' aquell camp,

Y als insectes tampoch deixa

En sos càisers reposar.

Cansat al fi, prop s' assenta

D' un riuet clar com mirall,

Y al moment devant sa vista

Apareix un àngel sant,

D' hermosa cara y batent

Sas alas ab vent suau.

Mes al nin no 'l maravella,

No 'l maravella pas tant,

Lo vestit daurat del àngel,

Sas alas de vert de mar,

Ni la corona de rosas.

Qu' encercla son hermós cap.
Com la joguina que porta,
Que porta en las sevas mans
D' hermosos colors pintada,
Qu' omplen de goig al infant.
Lo desitj encant sos ulls.
La il·lusió 'l té fascinat,
Estént sas manetas, s' alsa,
La joguina d' ell será,
Que 'l àngel son cap volteja,
Y estima molt als infants.
Mes ¡ oh dolor ! ¡ grèn desgracia !
Quan ja l' anava á agafar
Fuji l' àngel de sa vista,
Deixantlo trist y parat.
Ja 'l torna á ovirar, hi corr,
Altra vegada es en va,
Que n' ha tornat á fugir
La joguina mostrant,
Cada volta mes hermosa,
Cada volta ab brill mes clar.
Va la tercera vegada :
Depressa, no 'l mancará ;
Ja n' es apropet del àngel
Ja hu té ¡ oh felicitat !

Al ser en las mans del nin
La joguina no llú pas.
Ni es pintada ni bonica,
S' ha tornat de pedra y fang.
Quan l' infant alsa la vista,
L' àngel no trova ja
Que daurava la joguina
De sos cabells ab lo raig,
Y ab lo color de sas alas
La pintava ab tintas suaus :
Puig qu' ell se deya esperansa :
La joguina realitat.

ANTONI AULESTIA Y PIJOAN.

Setembre 1867.

RUM RUM.

Hem rebut lo tercer plech de Lo Trovador de Montserrat que proba una vegada mes que lo señor Balaquer es un excelent poeta, Recomendem aquesta obra als lectors.

Dissapte sens falta contestarem á la Correspondencia. Dispensinnos nostres favoreixedors.

Hém rebut lo primer número del periódich quinquenal Lo Gay Saber; conté dos ó tres articles en prosa y vuit ó nou molt bonas poesias devudas casibé totas, á la ploma de nostres mes joves poetas. Entre altrats recordém las firmas de las Senyoras Belloch y Caymari, y las dels Senyors Villarroja, Penya, Roca L., Roca J., Picó, Bartrina, Careta, Palau y Labaila. Saludém al nou company en la premsa y li desitjem tan llarga vida, com á la causa que defensar se propos.

Demá passat dilluns, tindrà lloch en lo tea'ro de Romea, lo benefici de lo apreciable y aprofitat actor D. Francisco Carvajal y Arcos. A mes de la digna de Deu, forman part del programa las duas produccions Alza y baja y Las fotografias. Desitjem que lo públich corresponguia á la invitació del beneficiat.

La Mitja taronja ha tingut exit. Dissapte s' en ocuparem.

Se 'ns ha parlat d' una traducció del Calendari de n Mistral en castellá que está portant á fi lo aprofitat jove en Antoni Llaberia. Ens alegrem de que sia aixís, pero nos en alegrariem mes, si lo traduhís en la llengua de n Muntaner.

LA FLOR DEL MAGRANER.

ANACREONTICA D'ESTIL POPULAR POSADA EN UN ÀLBUM.

—¿Que cerquéu assi lo jove?
¿Qué feu parat tan de temps?
—Si surtiu de la finestra
y baixéu, vos ho diré.
—Jo no'm moch de la finestra
mes si es fruyta'l que voléu,
culli de la mes madura
la que hajau de menester.
—Una no mes ne voldria,
mes tan alta ¿com l'hauré?
—Home, poseuhi l'escala
que hi ha al péu de la paret.
—Tal volta hus enujaria
si de cullirla probés.
—Espliqueuvos d'una volta,
Jesus! que sou cansoner!
—Donchs, si voléu, vaig á dirho...
—Vaja, qu'és lo que cerquéu?
—Una poma blanca y fina
que té dos clapets vermells...
Tas galdas, que fan enveja
á la flor del magraner.

ANTONI CARETA Y VIDAL.

A FORA Y A DINTRE.

QUÁDROS DE COSTUMS CATALANS.

PRIMERA PART

LA VIDA DE FORA.

Cuadro 1.er

LOS DOS PUNTALS DEL POBLE

No vull anomenarvos lo nom del poblet en que fa-
rem passar la vida de fora, com tampoch vull fervos

una descripció de son aspecte, sos edificis, ni situa-
ció; he prou ocasió que tindrem de passejarnos per
sos verdencs camps, per las salsaredas del riu que
besa sos peus, per l'unich carrer que poseeix; he
tindrem prou temps per ficarnos dintre las casas y
fins dintre lo cor dels qui las habitan. Avuy tant sols
desitjo que sapiguéu que lo poble, com la jásera, que
sosté la teulada d'una casa, necessita dos puntals.
Y á fé que el poble de que parlem los té; y'l pes de
tots los seus afanys y tribulacions carregan sobre las
columnas que sempre fortas lo sostenen impassi-
bles.

No coneixeu los puntals del poble?.. No?.. Donchs
veniu! Veyéu aquella casa blanca posada al costat de
l'Iglesia y voltada de xiprers? ¿No hi reparéu una
creu de pedra davant del portal?.. Allá hont hi ha
aquells nins que jugan á balas, en aquell enrajolat
que serveix de plassa en los dias de fira y de mer-
cat; que en lo temps de la batuda serveix d'era y
abont cada diumenje s'hi reuneix tot lo poble sur-
tint de missa major. Mireus donchs las dos personas
que l'atravessan. ¿No las coneixéu? L'un porta so-
tana, mantéu y barrét de teula; l'altre calsas, levita
de panyo negre y una gorra de pisa: tots dos tenen lo
front coronat de cabells, mes blanchs que la puresa
d'una verge. ¿No sabéu encara qui son? Miréu! Los
noys deixan sos jóchs y entreteniments, y trayentse
la catxutxa ó la barretina van á besals hi las mans
plens de respecte. ¿Encara no'ls coneixéu? Ells son
los puntals del poble. Tots dos carregan ab las tri-
bulacions de sos feligresos, tots dos tenen paraulas
de consol pera lo afligit. ¿Voléu saber sos noms?
Dochs veniu y escolten que diu lo de la sotana y
mantéu, als tendres infants que acaban de ferli l'
amistat.

—Déu vos fassa bons! Senyor Silvestre, anyadeix
girantse á son company de la gorra de pisa, quina
diferencia que hi há, vist déu anys' endarrera. Vaja
'ls noys del seu estudi fan honor al poble y á vosté...

—Y á V. també Sr. rector! digué repentinament
lo mestre. A no haver sigut per los concells que'm

vá donar, aniria seguint ab lo mateix sistema que lla-
vors, y en lloch de treurer bons deixebles, lo que
faria, fóra treur 'ne burros...

¿No sabéu quin era son antich sistema?.. En tant
que donan la volteta de costum vull explicarvosho.
No'us impacientéu, que després ja'ls atraparem,
puig ells caminant molt poch á poquet, y nosaltres
anirem un xich depressa.

D. Silvestre era un home, que havia tingut la des-
gracia de naixer irascible. Lo que mes necesitava
pera ben cumplir sa obligació era la paciència, y la
paciencia era la virtut que en grau mes petit pos-
sehia. Si l'haguessiu vist!.. Ab las corretjas trena-
das á la espatlla, ab la palmeta á las mans, ab la
gorra enfonsada fins á las orelles, —era la imatge de la
ira, y l'espant dels pobres noys que al estudi con-
corrian. Pobre de qui duya las mans brutes! prou
las hi feya netejar ab las abundosas llágrimas; pobre
de qui li tornava una mala resposta! no tenia ganas
de tornarni may mes cap. Partidari acerrim de la
máxima. «Ab la sanch entra la lletra», poch's eran los
tendres infants que surtian del estudi sens un eter-
nal recort del mestre de minyons. Aquest havia si-
gut son sistema. ¿Com lo vá cambiar?.. Ara vos ho
explicaré. Las máximas del Sr. rector foren inútils...
Ell no estava per rahons; per ferlo cambiar se ne-
cesitava un cop que'l trastornés, y aqueix cop lo
proporcioná un xicot de la pell del mateix dimoni.
Lo Senyor Silvestre ja'l tenia de cap d'esquila per-
que era tossut como una roca. Se deya Jaume, tenia
vuit anys y era viu com una vespa. Un dia que no
sapigué la lliçó, lo mestre li féu parar la má pera
donarli una brunsenta palmetada; però'l xicot tingué
l'habilitat de cloure los dits y agafar la palmeta del
Sr. Silvestre. Péndreli y tirarli al mitj del cap vá
ser tot hu. Apreta á correr y'l Sr. Silvestre trayent
foch pels ulls y pels caixals, lo segueix; en Jaumet
arriba á la porta pera fugir, y la troba tancada; pera
veurers salvat de las iras del mestre, troba no mes
un recurs, qu'és escaparse per la finestra, alta uns
vuit pams de terra. S'hi enfilá, pero al anar á saltar

— 36 —

Passá un bon rato en que cap dels dos amichs digué una paraula.
Tal hi hauria que voldria omplir aquest rato de silenci ab reflexions
profundas ó pensaments descabellats de salvació que diria estavan
fent; pero es lo cert, que en moments tant apurats se apodera del
home una atonia, que'l tulleix per complert de cos y de esperit, y
ni li permet reflexionar.

Res deyan, res pensavan Bernat y Mateu, en aquells instants tris-
tissims.

Fixavan los ulls, espantosament oberts, en las flamas que seguian
impavidas sa obra de destrucció y reculavan pas á pas á proporció
que'l calor se tornava insuflible. Cada pas de ells en arrera, mar-
cava un nou progrés del incendi.

En Bernat ni's recordava dels francesos.

—No hi ha cap surtida per'l detrás de la casa, Bernat? preguntá
ab angunia en Mateu.

—La de baix que dona á la eixida; pero la escala está cremant y
no hi ha que pensar en baixarla!

—Donchs estem perduts! Lo foch va'empenyennos; quan ja no
poguem recular mes, lo que será prompte, —haurem de deixarnos
rostitir.

En Mateu acompanyá aquestas paraulas ab un riure sech molt
mes desgarrador que un mar de llágrimas.

La desesperació entrava en son període de bojeria.

—No veig medi de fugir. Solsament podren disputar alguns mo-
ments á la mort, acullintnos á la galeria de darrera.

En Bernat acompanyá á Mateu á lo que'n deya galeria, que era
mes ben dit un balcó gran ó miradó, ab dos arcadas de mahons y
barana de balustres de obra emblanquinats.

Encara que situat en un primer pis, la desigualtat del terrenó li
donava una altura major que la de un segon, de modo que quan en
Mateu se aboca pera veurer si podria saltars'hi, se liagué de conven-
ser de que era imposible.

—Tinguessim al menes cordas, —murmurá.

—No'n tenim.

—Resém, donchs.

—Sí, las absoltas.

Lo silenci torná á reynar.

— 33 —

ficsa, lo barco perdut en la agitada superficie del aigua alborotada
sense velas ni cordas ni timó, y los gemechs y planys dels homes,
tal volta forts y animosos en altrás ocasiones, mes acobardits, fluixos
y sempre derrotats en sas lluytas contra la naturalesa.

Aquest es lo cuadro complert y ben perfilat, tot pintat ab colors
forts, en que se aprofita'l contrast brusco, y en que la agitació ner-
viosa de las victimas impedeix contar lo temps y ajuda á passar
sense adonar-se'n la tribulació.

Mes en una de las tempestats sense pluja del desert, quan en una
nit de calma y serena, brillan en un cel sense núvols la lluna y los
estels, —sembla que cau plom fos sobre'l cap dels infelisos viatjers,
quan no s'aspira una sola bufada de oreig fresch, ni lo rellent hu-
mitat de la caldejada arena; també en un terremoto silencios com la
mort que sorprén á la ciutat descuidada en un dia de hermosa y
rialtera primavera, quan lo sol llueix ab tot son esplendor, y ab tot
y sa aparent calma las casas cauben, las fonts se assecan, surten fla-
mas dels llochs destinats á la aigua y solcan per tot arreu improvi-
sats torrens de foch; en aquestos casos en que's present la mort y
destrucció sense tenir cap indici proxim de perill, sembla un sar-
casme y una infernal burla veurer la naturalesa desarrollar y cum-
plir automáticamente sas reglas; y aquell sol, lluna y estels que
descriuen son círcul sense alteració y sent indiferents als flagells
de la humanitat, contribueixen á fer lo sufriment de la desgracia,
mes trist y desesperant.

De la mateixa manera era notable y cruel á un temps, veurer
entre mitx dels horrors de aquella nit calamitosa, á un infant que
trovantse en brassos de una persona coneguda, sonreya y se ajuga-
sava com si res sucsehís, no poguent tenir presunció sisquera del
perill en que estava y de la terrible desgracia que en aquell mo-
ment lo feria, arrebatantli de un cop l'isenda, parés y porvenir.

Aquestos efectes morals se senten encara que no se expliquen; y
per aixó en Mateu que fins llavors havia fet lo cor fort, tal com
requerian las circumstancias, no pogué contenir lo plor al veurer las
rialletes de la Roser, y derrainá abundants llágrimas fent coro á en
Bernat ab sos singlote y gemechs.

No fou empero, aquest moment de debilitat tant durader que li
impedis de ocuparse en donar felis terme á la bona y heroica obra

9 LAS JOYAS DE LA ROSER.

al carrer, lo Sr. Silvestre que mes que un home es ja una bestia, l'agafa per una cama y ll' rebat furios per lo enrejolat. Caure lo noy y tenir un accident es tot un. Per últim lo portan á casa seva y ll' mestre s'adona del mal qu'ha fet; quan ja no hi es á temps. En Jaumet se vá en malanint cada dia mes; De Silvestre despert, y dormit, y al mati, y al vespre y á totas horas véu l'imatge del noy, y ve que un dia desesperat llença la palmeta y las corretjas al foch, y gracias als concells del Sr. Rector determina canviar lo sistema del rigor per lo de la paciència y de la dulçura.

En Jaumet se curá, lo mestre fou desde llavors undels puntals del poble, may mes pegá á cap criaturá; y cosa estranya, en lo estudi hi hagué mes ordre y mes aplicació. Y sabéu que ho fé? Si voléu saberho tornéu á venir ab lo Sr. Rector y lo mestre que han arribat á un fruiterar ahont un jove de divuit anys á qui havéu conegut deu anys endarrera y que s'anomena Jaumet, s'entrété en adressar lo plantell de un arbre que es una mica tort.

— ¿Que fas Jaumet? li pregunta ll' Sr. Rector.
— Adresso aquest arbre que s'pòsava tort.
— Y com ho fas, li replica ll' bon capellá.

— Lligant lo ab cordills y ab tot lo cuidado possible que si hu fes d'altra manera, com per exemple dant-li un cop de podadora, en lloch d'adressarlo ó en torceria mes ó ll' trencaria. —
— Silvestre molt araho Jaumet, digué ll' mestre avergonyit, — ara conech qu' es millor la bondat que lo rigor. O sino digáu tu mateix.

JOSÉPH Roca y Roca.

LA GUERRA!

Guerra á la guerra.
Girardín.

¡Ay que 'ls pobles se barallan
oblidant que son germans,

¡ay! que la rassa dels homens
vol fomenar los fossars!

Quin será joh Deu! aquell dia
que 'ls pobles hi vesran clar?...
quin será joh Deu! aquell jorn
que per tot regni la pau!...

Pobles, pobles de la terra
prepareus á tindre fam,
los homens van á la guerra
deixant en descurt los camps.

Ninetas, bonas ninetas
los vestits negres tregau,
diu que 'ls homens tenen guerra
y allá van vostres aymants.

Marejas, bonas marejas
prepareuvos á plorar,
diu que 'ls homens tenen guerra,
que vostres marils hi van.

Germanetas que cuideu
als malalts dels hospitals
prepareuvos que ab la guerra
los hospitals s'ompliran.

Capellans de las parroquias
entoneu fúnebres cants,
diu que 'ls homens tindran lluytas
y que molts ne moriran...

Tingueu á punt vostres cavechs
enterradors dels fossars,
a guerra mata molts homens
y molts n' haureu de enterrar.

Las mares perden sos fillals
las germanas sos germans!

las esposas sos esposos...
los fills sos pares aymats...

Quin será joh Deu! aquell dia
que 'ls pobles hi veuran clar?...
quin será joh Deu! aquell jorn
que per tot regni la pau!...

¡Ay! que 'ls pobles se barallan
oblidant que son germans,
¡ay! que la rassa dels homens
vol fer creixer fossars.

Lo TROYADOR DEL MONTESEN.

Solució á la xarada del número passat.

Es-par-te-ro.

Solució al geroglífich del número passat.

Com mes richs mes deutes.

XARADETA.

Primera guarda la casa,
y segona es estar sa,
dos, prima fa de caixó,
acerta 'l meu tot si 't plau.

GEROGLÍFICH.

JANER

DIRECTORS: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jeps, carrer de Petritxol, 14.—1868.

que havia empres de salvar del foch á aquell angelet de Deu, com devia dirli sa mare.

Apretá lo infant contra son pit en que hi palpitava ab força un cor noble y generós y se dirigí apresurat cap al devant de la casa ab intenció de sortir per lo balcó.

Entre ells y la esperança de sortida, se hi interposá un obstacle imposible de saltar.

Lo foch havia fet presa primerament en los haixos de casa. Havia compensat pera devorar las cadiras y algunas márfegas que allí estavan arreconadas, despres las flamas se havian aixecat, ondulant com serpents lluminosos, y llepant amorosament los marchs de las portas y finestras. Lo foch preferia als plafons y panys de paret las boras y reconadas. Per allí anava pujant, pujant, are ab la lentitut de una aranya quan dona cassá á una mosca en llibertat, ara ab lo ímpetu ascendent de la bomba que dispara lo destructor morter. Unas voltas pareixia perdre terreno y reculava avergonyida tapant ab fum sa momentánea derrota, altrás se llansava ab furor y en son impuls, mediant pot ser mal sas forsas, deixava anar devant com á vanguardia, las llargarudas guspiras que llueixen un instant y desapareixian en la obscuritat.

Las punxagudas llenguas de las flamas comensaren á vessar las vigas del sostre. Aquestas al sentir lo fals ardor de la carícia, crui xiren y gemiren de dolor, presentint son fi próxim, y se cubriren de suor, mesclant ab ella la calor del sutje, pensant pot ser enganyar al foch prenent lo color de la forja apagada. Mes las flamas seguiren pujant y las abrasaren ab traidors y mortals llasos, de modo que ellas gemiren ab mes força y cambiaren son fum color ab un vermell brillant, com si s'roburtessen de la abrassada.

Los traversers, com á mes prims, foren cremats primerament. Ab sos restos carbonisats caiguiren las rajolas y ll' ferm del primer pis. Quedaren solsament las vigas, flamejant per tots llochs y amenant ruina.

Las salas y cuartos del devant no tenian ja pis. En son lloch hi havia llargas rallas paralelas de foch, que asemejavan unas graellas enrogidas.

Aixó fou lo que privá ll' pas á en Mateu y á la pubilla. Entre ells y lo balcó hi havia un mar de foch, una boca de forn ardent que

amenasava devorar á qualsevol temerari que volgues passar per sobre de ella.

En Bernat, que desde que Mateu li havia prestat auxili havia vist lo cel obert y que creya ja fora tot perill major, se indigná al trovarse deturat per aquell estorb imprevisit. Mirava ab los ulls espurnant de rabia lo foch que 'l separava del balcó que era la vida; y sense poder pronunciar una paraula se mossegava 'ls punys desesperadament.

— Verge de la Agonia! murmurava en Mateu, ¿Haurá de ser inútil tot lo fet? ¿Haurán de caure en un moment nostras esperansas y perdre nos nostres esforços? Pot ser que cridant nos sentirian des de fora y podrian venir á ajudarnos y treure 'ns de aquest conflicte. Femho, Bernat, femho. Estem reduits á la trista condició de donas que solsament saben valdrers de crits; pero no ha de avergonyirse de apel lar á la veu qui com nosaltres ha demostrat saber fer jugar los brassos.

En Bernat seguí lo consell y los dos á la vegada, imploraren ab tota la força de son pulmó lo auxili de la gent que en lo carrer se sentia.

Apesar de que la desesperació doná un to elevadissim á sas gorjas enronquidas, no 'ls fou posible dominar los brunsiments que feya 'l vent al agitar y arremolinar las flamas.

Tots sos esforços se estrellaren contra la fatalitat que semblava perseguirlos.

Lo foch anava guanyant terreno. Havia fet presa en la taulada y comensava á apoderarse del corredor en que estavan Mateu y Bernat.

Aquestos haguiren de recular.

La Roser se havia adormit.

— Bernat, tu que coneixes mes que jo la casa, ¿No sabs algun punt per ahont poguem sortir de aquest infern y evitar tant mal pas?

— No ho sé! contestá en Bernat ab ferocitat. Comenso á creure que Deu vol nostra mort.

— Fassis la seva santa voluntat!

En Mateu no recordá despres si aquestas paraulas las digué com espresió del ánima conformada, ó com á suprema imprecació de que no veu remey á sas desgracias.